

Spolufinancováno
Evropskou unií

South East Asia – liaison, z. s.

ZÁVĚREČNÁ EVALUAČNÍ ZPRÁVA

projektu

Nová forma podpory vietnamských rodičů s dětmi

reg. č.: CZ.03.02.02/00/22_017/0001409

Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+)

Doba realizace: 1. 7. 2023 – 30. 6. 2026

Evaluace: Mgr. Zdeňka Slámová

Garant projektu: Mgr. Jiří Kocourek

Datum: červen 2026

Toto dílo: „Závěrečná evaluační zpráva“ je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese [CC BY 4.0 Právní ujednání](#) | [Uved'te původ 4.0 Mezinárodní](#) | [Creative Commons](#)

Executive Summary

Projekt Nová forma podpory vietnamských rodičů s dětmi realizovala organizace South East Asia – liaison, z. s. (SEA-l) v období 1. 7. 2023 – 30. 6. 2026 za finanční podpory Evropského sociálního fondu plus a státního rozpočtu ČR prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus. Řídícím orgánem byl MPSV.

Cílem projektu bylo vybudovat funkční aktivizační program pro vietnamské rodiny a souběžně rozvíjet kapacity interkulturních pracovníků schopných s ohroženými rodinami pracovat dlouhodobě a profesionálně. Oba tyto cíle projekt výrazně překročil.

Do aktivit bylo zapojeno celkem 428 osob z CS 1 (plán: 200) a 53 aktivních zájemců o mentoring z CS 2 (z toho 30 plně proškolených/plán: 30). Bylo navázáno 16 partnerství se systémovými aktéry (plán: 8). Vytvořená metodika aktivizačních aktivit AA1–AA5 je replikovatelným inovativním nástrojem volně dostupným pro další organizace pracující s migrantskými rodinami.

Evaluační data ze zpracovaných hodnotících dotazníků, rozhovorů a kazuistik dokumentují výraznou pozitivní změnu na relační a kompetenční rovině u CS 1. Projekt identifikoval přetrvávající bariéry a formuloval konkrétní doporučení pro jejich systémovější řešení.

1. Kontext projektu a definice stanovených cílů

1.1 Kontext a identifikovaný problém

Organizace SEA-I se dlouhodobě věnuje interkulturní práci s vietnamskými rodinami žijícími v České republice – včetně tlumočení, překladů, odborných konzultací, interkulturní asistence a mediace. V rámci této práce narážela na skupinu rodičů, u nichž byla počáteční motivace ke spolupráci s dítětem minimální a tradiční odborné konzultace u všech možných institucí samy o sobě nepřinášely žádoucí změnu.

Jak uvádí garant projektu Mgr. Jiří Kocourek ve svém odborném článku ze dne 16. 12. 2024 na sea-i.cz: přibližně 70 % rodin využije služeb krátkodobě (do jednoho roku) a zhruba třetina je používá dlouhodobě, přičemž ne všechny organizace jsou ochotny pracovat s klienty, kteří se zpočátku neřídí jejich radami. Organizace vzdělává interkulturní asistenty od roku 2006 a monitoruje jejich nabídku v celé republice. Na základě těchto zkušeností identifikovala strukturální nedostatek kvalifikovaných pracovníků ochotných realizovat náročnější a dlouhodobější práci s rodinami s nízkou počáteční motivací.

Identifikované příčiny nízké motivace rodičů:

- Extrémní pracovní vytíženost vietnamských rodičů neumožňující systematické trávení času s dítětem.
- Absence vlastních pozitivních dětských vzpomínek na hru a společnou aktivitu s rodiči.
- Tradiční vietnamské výchovné vzorce postavené převážně na kritice, bez chvály a pozitivní zpětné vazby.
- Nízké sebevědomí rodičů při práci s dítětem a při komunikaci s institucemi.
- Hrozba sociálního vyloučení dětí druhé generace v důsledku identitární krize a ztráty rodinné komunikační báze.
- Strukturální nedostatek kvalifikovaných interkulturních pracovníků schopných dlouhodobé práce s rodinami.

1.2 Hlavní cíl projektu

Hlavním cílem projektu bylo ve spolupráci se zapojenými aktéry vytvořit odpovídající podmínky pro aktivizaci a motivaci minimálně 100 vietnamských rodičů a jejich minimálně 100 dětí a podpořit je mentorinkem v pozitivních stránkách rozvoje rodičovských kompetencí, jakož i aktivovat děti k řešení problémů v rodině a ke změně vedoucí k navázání trvalých vztahů ve prospěch jejich bezproblémového začlenění do české společnosti.

1.3 Plnění indikátorů

Dílčí cíl / Indikátor	Plán	Dosaženo	Plnění
Podpořené osoby z CS 1 (rodiče a děti)	min. 200	428	214 %
Proškolení mentoři (CS 2)	min. 30	30	100 %
Trvale zapojení systémoví aktéři	min. 8	16 + 5 škol/MŠ	200 %

Dílčí cíl / Indikátor	Plán	Dosaženo	Plnění
Metodika AA1–AA5 vytvořena a publikována	1	Splněno	100 %
Běhy školicího programu pro CS 2	3	4	133 %
Vstupní a závěrečná evaluační zpráva	2	2	100 %

2. Evaluační otázky a metodologie

2.1 Hlavní evaluační otázky

Evaluační byla vedena čtyřmi hlavními evaluačními otázkami (EO) definovanými ve Vstupní evaluační zprávě:

EO 1: Zda a jak se daří naplňovat průběh realizovaných aktivit, harmonogram a výstupy projektu? Zda a jak byl projekt v průběhu změněn a z jakých důvodů? Jaký přínos měly inovativní prvky realizace?

EO 2: Zda vzdělávání mentorů (CS 2) vede ke stanoveným cílům a zda je efektivní vzhledem k jejich výkonu aktivizačního programu?

EO 3: Jak CS 1, mentoři a další zúčastněné organizace hodnotí posun přístupu rodičů k dětem poté, co rodina absolvuje program?

EO 4: Zda budou díky vzdělávacímu programu a tréninku získáni noví zájemci o činnost mentora.

2.2 Metodologie a sběr dat

Evaluační byla koncipována jako neexperimentální smíšený design kombinující kvantitativní a kvalitativní přístupy. Data byla sbírána ve třech fázích: při vstupu do projektu, průběžně po absolvování aktivit a při výstupu z projektu.

- **Studium a analýza projektové dokumentace:** Zprávy o realizaci ZoR 1–5, prezenční listiny, individuální plány rozvoje (IPR), záznamy kazuistik.
- **Hodnotící dotazníky aktivizačních aktivit:** Průběžně sbírané zpětné vazby od CS 1; celkem přes 90 vyplněných dotazníků z přibližně 160 distribuovaných příležitostí (orientační návratnost cca 56 %). Nižší návratnost u některých aktivit odráží specifika cílové skupiny — zejména časovou vytíženost rodičů.
- **Vstupní dotazníky CS 1:** Strukturované dotazníky zachycující výchozí stav rodičovských kompetencí a rodinných vztahů.

- **Rozhovory s CS 1, CS 2 a realizačním týmem:** Hlubkové a polostrukturované rozhovory realizované individuálně s účastníky projektu. Celkem bylo provedeno přibližně 47 individuálních rozhovorů: přibližně 28 rozhovorů s rodiči a dětmi z CS 1 (zejména v rámci uzavírání případů a hodnocení posunu), přibližně 14 rozhovorů s mentory a interkulturními pracovníky z CS 2 a přibližně 5 rozhovorů se členy realizačního týmu. Plánované fokusní skupiny se z provozních důvodů neuskutečnily; data byla nahrazena těmito rozšířenými individuálními rozhovory. Doplnkovým zdrojem dat byla analýza výstupů z metodických setkání a supervizí CS 2, která sloužila jako funkční alternativa skupinového sběru dat.
- **Zpracování kazuistik:** Příklady dobré praxe zachycující konkrétní posun u vybraných rodin. Celkem bylo zpracováno 8 kazuistik (plán VEZ: 5–10), z nichž vybrané jsou ilustrovány v kapitole 7.

Limitace: Plánované fokusní skupiny se z provozních důvodů neuskutečnily. Tento nedostatek byl částečně kompenzován realizací celkem přibližně 47 individuálních rozhovorů (28 s CS 1, 14 s CS 2, 5 s realizačním týmem) a důslednou analýzou rozsáhlé projektové dokumentace. Na výsledky těchto rozhovorů je odkazováno v kapitolách 6.1–6.3 a v kapitole 13.

3. Popis cílových skupin

3.1 Cílová skupina 1 – vietnamské rodiny s dětmi (CS 1)

CS 1 tvořily vietnamské rodiny s dětmi žijící v České republice, jejichž situace byla charakterizována kombinací kulturních, jazykových a sociálně-ekonomických bariér. Rodiny byly do projektu zařazovány na základě doporučení zapojených aktérů (OSPOD, školy, PPP) nebo se hlásily samy prostřednictvím komunity.

- Rodiny s jedním nebo oběma rodiči pracujícími v provozovnách s minimálním zbývajícím časem na výchovnou roli.
- Děti ve věku 3–16 let, v různém stádiu adaptace na český vzdělávací systém.
- Rodiče s omezenou znalostí češtiny nebo bez znalosti, zejména v oblasti terminologie spojené s výchovou a školstvím.
- Rodiny pod tlakem úředních řízení (OSPOD, soudní opatrovnictví, pobytová problematika, exekuce).
- Rodiny s dětmi se speciálními potřebami (PAS, dysfázie, ADHD, deprese).
- Rodiny s výraznou přítomností tradičních vietnamských výchovných vzorů: přísná kritika, absence verbálního projevu lásky, dominantní autoritativní pozice rodiče.

Oblast	Identifikovaná potřeba	Očekávaná změna
Rodinné vztahy	Rodiče nevnímají smysl společně tráveného času s dítětem	Posílení rodinných vazeb; rodiče motivovaní trávit čas s dítětem

Oblast	Identifikovaná potřeba	Očekávaná změna
Výchova a vzdělávání	Rodiče nevědí, jak doma s dítětem pracovat a připravovat ho na školu	Získání praktických dovedností; efektivnější podpora dítěte ve škole
Komunikace s institucemi	Jazyková a kulturní bariéra při jednání se školou, OSPOD, zdravotnictvím	Efektivnější využití podpůrných služeb; lepší výsledky dítěte
Identita dítěte	Děti ztrácejí vietnamské i české zázemí – identitární krize	Lepší začlenění do kolektivu; stabilizace identity

3.2 Cílová skupina 2 – mentoři a interkulturní pracovníci (CS 2)

CS 2 tvořili interkulturní pracovníci, tlumočníci a odborníci z pomáhajících profesí, kteří prošli specializovaným výcvikem mentoringu a dalšími školeními. Základními kritérii pro vstup byly: zájem o práci s vietnamskými rodinami, zkušenosti se situací migrantů nebo s vietnamštinou, zájem o výcvik mentorů a ochota k osobnímu rozvoji.

Garant projektu Mgr. Jiří Kocourek ve svém článku ze dne 16. 12. 2024 zdůrazňuje, že projekt oslovil tři skupiny CS 2: zkušené interkulturní pracovníky, běžné zatím neověřené zájemce a nové zájemce. Toto rozdělení bylo důležité, protože tyto skupiny mají zcela jiné požadavky na přednášejícího. Článek rovněž zdůrazňuje, že dobrá znalost vietnamštiny je povinnou podmínkou pro výkon interkulturního asistenta a mediátora.

Do konce 6. monitorovacího období bylo zapojeno celkem 53 mentorů, z toho 30 absolvovalo všechny plánované semináře (Zbýlých 23 se ve větší či menší míře v rámci projektu vzdělávali, získávali praxi v metodických postupech a v praktických aktivitách – především v rámci aktivizace). Tři mentorky začaly samostatně koordinovat aktivity v Brně. Dva mentoři získali osvědčení opravňující k výkonu supervize.

4. Realizované klíčové aktivity

4.1 KA1 – Doprovodná fáze projektu

KA1 zajišťovala organizační, manažerské a administrativní zázemí projektu. V prvním monitorovacím období byly sestaveny realizační tým a nastaveny kompetence, systém práce s CS, kontrolní mechanismy a komunikační toky. Projekt průběžně adaptoval podobu intervencí na základě zkušeností z pilotáže.

4.2 KA2 – Zapojení aktérů pro multidisciplinární spolupráci

Cílem bylo zapojit minimálně 8 systémových aktérů. Ke konci projektu bylo aktivně zapojeno 16 aktérů a dále 5 škol a MŠ jako neformální partneři – tedy celkem dvojnásobek plánovaného počtu.

- OSPOD P11 a P12 – intenzivní spolupráce; OSPOD byl hlavním kanálem, skrze který se rodiny o projektu dozvídal. Pracovnice OSPOD P12 se aktivně účastnila osvětových akcí.
- PPP pro P11 a P12, PPP Francouzská, KPPP Plzeň – koordinace diagnostiky a IVP; Odborný garant projektu (PPP Zlíchov) realizoval diagnostické pohovory.
- Centrum Locika – podpora při řešení domácího násilí s interkulturním prvkem.
- MŠ K Lukám a MŠ Mezi Domy – pravidelná přítomnost mentorek jako interkulturních asistentek pro pedagogy i rodiče dětí s OMJ.
- ZŠ Meteorologická, ZŠ Lyčkovu náměstí a další ZŠ – pravidelná přítomnost interkulturního pracovníka několik hodin týdně.
- Organizace Vesna a MU Brno – koordinace aktivit v brněnské lokalitě.
- Viet Up – účast na náborově-osvětových akcích pro mladou generaci Vietnamců.

4.3 KA3 – Tvorba a aplikace metodiky programu

V rámci KA3 byla vytvořena a ověřena metodika pěti typů aktivizačních aktivit (AA1–AA5) a školící program pro mentory. Metodika je volně dostupná na webových stránkách SEA-I.

Aktivita	Popis	Klíčové techniky / varianty	Cílová skupina
AA1 – Seminář 1+1	Individuální setkání 1 rodič + 1 dítě; separátní rozhovory, společná prožitková tvorba	POSTAVA; DORT (AA1/D pro mladší děti/PAS); RUCE (AA1/P pro sourozence); Brainstorming plánu (AA1/2)	Děti 3–17 let s rodičem; 4 varianty
AA2 – Výlety	Organizované výlety s prožitkovým programem pro celé rodiny	Zámek Radim; Toulcův dvůr; Zámek Loučeň; CIBULE; LASER; kaligrafie; tradiční hry	Celé rodiny
AA3 – Příprava do školy	Nácvik rituálu přípravy s dítětem do školy, koučink	KIKUS kartičky; systém Bakaláři; slovní paměťové kartičky	Školní děti a rodiče
AA4 – Sdílené skupiny	Skupinové sdílení rodičů s podobnými problémy; facilituje odborník	Skupina rodičů dětí s autismem; ABA terapie; tematicky variabilní	Rodiče (homogenní skupiny)
AA5 – Interaktivní konzultace	Nácvik konkrétních situací: komunikace, naslouchání, plánování	Trénink otevřených otázek; aktivního naslouchání; denního plánu	Rodič + dítě s odborníkem

4.3.1 Techniky prolomení bariér v metodice AA1

- **Separátní rozhovory s facilitátorem:** Před společnou aktivitou hovoří lektor s rodičem a dítětem odděleně – umožňuje se uvolnit a identifikovat společná témata a pozitivní aspekty vztahu.
- **Pozitivně směřované dotazování:** Otázky zaměřeny výhradně na silné stránky, hrdost a přání – narušuje vietnamskou tradici, kde se děti nechválí, ale pouze kritizují.
- **Technika POSTAVA:** Pro starší děti (7–14 let). Rodič obkresluje reálnou postavu dítěte na velký papír; fyzický kontakt a společné vyplňování postavy pomáhá nastolit rovnováhu pozic.
- **Technika DORT (AA1/D):** Pro děti mladší 7 let nebo děti s komunikačními obtížemi (autismus, dysfázie). Společné kreslení a výroba dortu ve skleničce. Poznámka: u vietnamských dětí je třeba pracovat citlivě s tím, že nemusí znát koncept narozeninového dortu, neboť vietnamská kultura tradičně upřednostňuje uctívání výročí úmrtí předků.
- **Technika RUCE (AA1/P):** Pro sourozence. Obkreslování rukou do tvaru symbolického slunce; rodič i dítě píše, jak vidí sebe a jak vidí toho druhého.
- **Brainstorming a tvorba plánu (AA1/2):** Při opakovaném setkání rodič a dítě společně plánují budoucí aktivity – posiluje spolupráci a vede k dohodě vyhovující oběma stranám.
- **Interkulturní mediace:** Konsekutivní tlumočení (nikoli simultánní) bylo zvoleno záměrně, protože facilitátorům umožňuje sledovat neverbální projevy klientů.

4.4 KA4 – Výběr, proškolení a průběžná podpora mentorů

KA4 zajišťovala výběr, vzdělávání a supervizi mentorů. Vzdělávací program byl realizován ve 4 bězích a sestával z 5 šestihodinových seminářů (tzv. doporučený základ), doplňkových seminářů, metodických setkání a různých režimů praxe a supervize.

4.4.1 Obsah vzdělávacích seminářů – doporučený základ

Jak podrobně popisuje garant projektu Mgr. Jiří Kocourek ve svém článku ze dne 16. 12. 2024, každý ze 5 šestihodinových seminářů přímo připravoval mentory na konkrétní typ aktivizační aktivity:

Seminář	Klíčová témata	Vazba na AA
Rodina, vztah s dětmi	Já jako rodič; role rodiny v ČR; rodičovské kompetence; vietnamské děti; OSPOD; mediace	AA1 (POSTAVA, DORT, sourozence)
Komunikace s dětmi	Kdo je interkulturní pracovník; spolupráce s MŠ/ZŠ/PPP/OSPOD; zážitkové aktivity; výuka dětí s OMJ	AA2 (výlety pro rodiny)
Mediace a psychoterapeutický účinek	Co je psychoterapie; kdo je psycholog/psychiatr/poradce; cíle terapie; zkušenosti s cizinci	AA4 (skupiny a konzultace)
Základy a smysl koučinku	Koučink rodičů a dětí; příprava prostředí; rozhovor; plán rozvoje; zpětná vazba	AA3 (příprava do školy)
Psychologické minimum	Krizová intervence; diagnostika v ČR; specifika migrantů; motivační bariéry; sdílení dobré praxe	AA5 (sdílené skupiny)

4.4.2 Doplnkové semináře

- Logopedie a práce s dětmi s OMJ (odlišným mateřským jazykem).
- Psychiatrie ve Vietnamu.
- Rozvoj integrační slovní zásoby a základy tlumočení; pořizování elektronických překladů.
- Práce se školním informačním systémem Bakaláři.
- Kurz rodinné mediaci
- Školení supervize

4.4.3 Sedm režimů profesního rozvoje mentorů

- **Osobní rozvoj obecně:** Zahajován úvodním rozhovorem odborného garanta se zájemcem; nastavují se individuální cíle a způsoby spolupráce.
- **Doporučený základ:** 5 šestihodinových seminářů realizovaných ve 4 bězích (viz výše).
- **Metodická setkání:** Pravidelná měsíční setkání (1–2 hodiny) vedená odbornými guaranty a vedoucími kauz; důraz na vzájemné sdílení zkušeností.
- **Doplnkové semináře:** 1–8 hodin; navrhuje je odborní guaranti i mentoři dle potřeby.
- **Participace na aktivizačních aktivitách:** Mentoři se zapojují jako tlumočníci nebo lektori při realizaci AA1–AA5.
- **Praxe u aktérů:** Mentoři realizují činnost projektu u partnerských organizací (MŠ, ZŠ, NNO v Brně apod.).
- **Supervize se zpětnou vazbou:** Mentoři bez samostatného pověření pracují pod dohledem supervizora, který poskytuje pozitivní i rozvojovou zpětnou vazbu a ověřuje implementaci předchozích připomínek.

4.5 KA5 – Program mentoringu

KA5 představovala jádro přímé práce s cílovou skupinou. Program mentoringu zahrnoval realizaci AA1–AA5, individuální konzultace, tlumočení, interkulturní asistenci a mediaci. Pro každého klienta byl sestaven individuální plán rozvoje. Od konce 4. monitorovacího období přestala organizace aktivně přijímat nové klienty z důvodu naplněné kapacity.

5. Role interkulturního mediátora v aktivizačních aktivitách

Klíčovým prvkem úspěšnosti aktivizačních aktivit (zejména AA1) byla role interkulturního mediátora. Mediátor pracoval jak jazykově, tak kulturně – překlenoval nejen bariéru češtiny, ale i rozdíl ve výchovných hodnotách a komunikačních normách.

- **Překonávání bariér v komunikaci:** Mediátor pomáhal účastníkům, kteří nebyli zvyklí spolu o určitých věcech hovořit nebo se nedokázali spontánně otevřít. Směřoval komunikaci k nastolení rovnováhy namísto udržování hierarchické pozice rodiče.
 - **Příprava skrze separátní rozhovory:** Mediátor nejprve oba účastníky poznal odděleně a tyto poznatky využíval k prohlubování intenzity jejich vzájemné komunikace.
-

-
- **Jazyková a kulturní asistence:** Mediátor pomáhal rodičům s češtinou při hovorech o emocích nebo složitých rodinných okolnostech a učil je používat otevřené otázky.
 - **Facilitace dohody:** V rámci AA1/2 mediátor facilitoval diskusi tak, aby směřovala k dohodě vyhovující oběma stranám. V AA5 pomáhal rodinám komunikovat efektivněji a méně agresivně.
 - **Udržování pozitivního směřování:** Mediátor dbal na to, aby se během aktivit neřešily krizové problémy, ale aby veškeré interakce byly směřovány pozitivně na silné stránky a přání účastníků.

V širším smyslu byla pozice mentora chápána jako propojení práce interkulturního asistenta, mediátora a supervizora, který využívá dovednosti tlumočení, mediace i supervize k celkové změně postojů a posílení rodinných kompetencí.

6. Vyhodnocení formativní evaluace – dopady na cílové skupiny

6.1 EO 1 – Plnění aktivit, harmonogramu a výstupů projektu

Vstupní evaluační zpráva vymezuje EO 1 jako otázku naplňování průběhu realizovaných aktivit, harmonogramu a výstupů projektu, včetně dvou podotázek: EO 1.1 – zda a jak byl projekt v průběhu změněn a z jakých důvodů, a EO 1.2 – jaký přínos měly inovativní prvky realizace projektu na celkový výsledek.

Odpověď na EO 1: Naplňování průběhu aktivit a výstupů

Projekt byl realizován v souladu s harmonogramem a ve všech sledovaných oblastech dosáhl nebo překročil plánované výstupy. Přehled plnění indikátorů je uveden v kapitole 9. Odpovědi jsou opřeny o analýzu projektové dokumentace ZoR 1–5, hodnotící dotazníky (přes 90 kusů) a o poznatky z individuálních rozhovorů se členy realizačního týmu (přibližně 5 rozhovorů). Klíčové výstupy:

- Metodika programu (AA1–AA5) byla vytvořena, ověřena a zveřejněna jako volně dostupný dokument na webových stránkách SEA-I.
- Školící/tréninkový program pro CS 2 byl realizován ve 4 bězích (plán: 3), přičemž každý běh obsahoval 5 šestihodinových seminářů navázaných na konkrétní typy AA.
- Platforma aktérů se rozrostla na 16 trvale zapojených systémových partnerů plus 5 škol a MŠ – dvojnásobek plánovaného cíle 8 aktérů.
- Advokační strategie byla zpracována v prvním monitorovacím období.
- Design aktivit s CS 1 (AA1–AA5, včetně 4 variant AA1) byl průběžně rozvíjen a dokumentován.
- Závěrečná evaluační zpráva je předkládána jako výstup KA7.

Odpověď na EO 1.1: Změny projektu a jejich důvody

V průběhu realizace projekt prošel několika adaptacemi, které nebyly výsledkem implementačních problémů, ale přirozené reakce na zkušenosti z pilotáže a převis poptávky:

- **Adaptace metodiky AA1:** Rozvinutí metodiky AA1 do čtyř variant: základní POSTAVA (děti 7–14 let), DORT – AA1/D (děti do 7 let nebo s PAS/dysfázií), RUCE – AA1/P (sourozenci), Brainstorming a společný plán – AA1/2 (opakovaná setkání). Impulesem bylo zjištění, že část dětí není schopna vést strukturovaný rozhovor a část neznala koncept narozeninového dortu z kulturních důvodů.
 - **Rozšíření škály aktivizačních aktiv na AA4 a AA5:** Spontánní rozšíření na základě potřeb klientů.
 - **Expanze do Brna:** Tři mentorky začaly samostatně koordinovat aktivity v Brně ve spolupráci s organizacemi Vesna a MU Brno. Tato geografická expanze vznikla organicky na základě poptávky z komunity.
 - **Úprava rozpočtu:** Schválení nepodstatné změny rozpočtu za účelem optimalizace alokace zdrojů.
-

-
- **Uzavření nabírání nových klientů:** Od konce 4. monitorovacího období přestala organizace aktivně přijímat nové klienty z důvodu naplněné kapacity. Celkový počet 330 osob z CS 1 výrazně překročil plánovaných 200.

Odpověď na EO 1.2: Přínos inovativních prvků realizace

Klíčovým inovativním přínosem projektu je aktivizační přístup jako katalyzátor změny – nezačíná informací, ale zkušeností. Tento přístup prokazatelně funguje u rodin, u nichž klasické poradenství nepřinášelo výsledky. Konkrétní inovativní prvky a jejich přínos:

- Prolomení kulturní tradice přísné kritiky bez chvály prostřednictvím pozitivně směřovaného dotazování a prožitku, při němž rodič slyší ocenění od dítěte. Tento mechanismus vedl k dokumentovaným zlomovým okamžikům (viz kapitola 7).
- Přítomnost jak tlumočníka, tak interkulturního mediátora na jednáních. Samotné tlumočení, byť správné, nemusí přinést oběma stranám porozumění. V případě, že je také kulturní bariérou, interkulturní mediátor může výsledkům jednání výrazně napomoci. Proto na některá jednání dochází oba dva. Navíc tak mediátor může sledovat neverbální projevy klientů a zachovat emocionální autenticitu sdělení.
- Propojení vzdělávání CS 2 přímo s typy AA: každý ze 5 seminářů byl navázán na konkrétní aktivizační aktivitu, čímž se přímá praxe a reflexe vzájemně posilují.
- Model přítomnosti interkulturního pracovníka přímo ve školách a MŠ (ZŠ Meteorologická, ZŠ Lyčkovo náměstí, MŠ K Lukám, MŠ Mezi Domy) jako účinnější alternativa k asistentovi pedagoga pro zachycení potřeb celé rodiny.
- Model práce s rodinou pomocí vytváření dlouhodobé životní strategie. Práce s dlouhodobým výhledem zmírňuje netrpělivost klientů, kteří se tak lépe soustředí na zdojávání jednotlivých kroků a zároveň zvyšuje určitou míru naděje ve vyplnění nových či odvážnějších snů rodiny/rodičů apod.

6.2 EO 2 – Efektivita vzdělávání mentorů

Vstupní evaluační zpráva formuluje EO 2 jako otázku, zda vzdělávání mentorů vede ke stanoveným cílům a zda je efektivní vzhledem k jejich výkonu aktivizačního programu. Data pro zodpovězení EO 2 pocházejí z: hodnotících dotazníků vzdělávacích aktivit (průběžná zpětná vazba po každém semináři), strukturovaného hodnocení lektory po absolvování každého vzdělávacího bloku (lektori hodnotili posun mentorů v klíčových kompetencích na základě pozorování při semináři), zpráv o realizaci ZoR 1–5, výstupů ze supervizních setkání a přibližně 14 individuálních rozhovorů s mentory a interkulturními pracovníky z CS 2 realizovaných v průběhu projektu.

Věcné výstupy vzdělávání CS 2

Vzdělávací program byl realizován ve 4 bázích (plán: 3), každý sestával z 5 šestihodinových seminářů a doplňkových seminářů. Celkem bylo proškolen 51 mentorů z CS 2 (plán: 30; plnění 170 %). Vzdělávání prokazatelně vedlo k nárůstu kompetencí:

- Mediační a facilitační dovednosti: mentoři reflektovali posun v schopnosti vést strukturovaný dialog mezi rodičem a dítětem, udržovat pozitivní směřování aktivity a zvládat emocionálně náročné situace, dle hodnocení lektorů i vlastního sebehodnocení.
- Koučinková a psychologická kompetence: absolvování seminářů Základy koučinku a Psychologické minimum vedlo k nárůstu sebedůvěry mentorů v práci s rodinami v krizové situaci.
- Znalost systému a schopnost multidisciplinární spolupráce: mentoři získali praktické zkušenosti s prací v síti aktérů (PPP, OSPOD, školy, zdravotnictví).
- Digitální kompetence: doplňkový seminář o pořizování elektronických překladů a práci se systémem Bakaláři rozšířil praktickou využitelnost mentorů v každodenní práci s rodinami.
- Dlouhodobý přístup: Mentoři se seznámili a začali přemýšlet v intencích dlouhodobé práce s rodinami.

Kvalitativní doklady efektivity vzdělávání

- Tři mentorky z Brna dosáhly kompetence k samostatné koordinaci aktivit v brněnské lokalitě – fungují jako lokální garantky kvality bez přítomnosti pražského týmu.
- Dva mentoři získali osvědčení opravňující k výkonu supervize jiných mentorů, čímž se model stává samoreplikovatelným.
- Zájem o vstup do programu přetrvával po celou dobu realizace bez aktivního náboru – pozitivní reference se šířily komunitou, což je indikátor vnímané hodnoty vzdělávacího programu.

Odpověď na EO 2: *Vzdělávání mentorů prokazatelně vede ke stanoveným cílům. Program je efektivní jak z hlediska rozvoje kompetencí (dokumentováno hodnocením lektorů a sebehodnocením), tak z hlediska výkonu aktivizačního programu (dokumentováno kariérními posuny: supervizní způsobilost, samostatná koordinace brněnských aktivit). Čtyři běhy potvrdily replikovatelnost modelu.*

6.3 EO 3 – Posun přístupu rodičů k dětem

Vstupní evaluační zpráva formuluje EO 3 jako otázku, jak CS 1, mentoři a další zúčastněné organizace hodnotí posun přístupu rodičů k dětem poté, co rodina absolvuje program. VEZ zároveň definovala šest konkrétních sledovaných okruhů změn u CS 1 a počítala s pohledem více skupin stakeholderů. Odpověď na EO 3 je opřena o více zdrojů dat: (1) hodnotící dotazníky AA — průběžné zpětné vazby od CS 1 po absolvování aktivizačních aktivit; (2) přibližně 28 individuálních rozhovorů s rodiči a dětmi z CS 1 realizovaných v průběhu projektu, zejména při uzavírání případů; (3) záznamy kazuistik mentorů; (4) dokumentace od systémových aktérů (OSPOD, PPP, školy). U každého sledovaného okruhu níže je uveden zdroj dat.

Sledované okruhy změn u CS 1 (dle evaluačního designu VEZ)

Trávený čas s dítětem: Dokumentováno v hodnotících dotaznících AA jako nejčastěji zmiňovaný bezprostřední výsledek participace. Charakteristická výpověď: *"Zjistila jsem, že trávit více času s dítětem a rodinou je podstatné!"*

Partnerská forma komunikace: Nejsilněji dosahovaný výsledek aktivit AA1, dokumentovaný v kazuistikách mentorů a záznamech realizačního týmu. Zlomové okamžiky (otec vidí poprvé usmát se depresivního syna; dcera píše matce dopis odpuštění) ilustrují hloubku dosažené změny.

Pedagogický aspekt – příprava dítěte do školy: Systematicky adresován aktivitou AA3. Rodiče se učili techniky domácí přípravy (KIKUS kartičky, systém Bakaláři), přičemž zjistili, že s dítětem mohou efektivně pracovat i bez perfektní znalosti češtiny. Výpověď: *"Naučila jsem se, jak s dcerou číst knihu pro rozšíření slovní zásoby."*

Komunikace se školou a dalšími institucemi: Dokumentováno v kazuistikách: mentoři systematicky doprovázeli rodiny při jednání s PPP, OSPOD, školami, advokáty. Rodiče se postupně učili tuto komunikaci zvládat autonomněji.

Ochota a aktivita při řešení problémů: Zachycena nepřímo: rodiny po absolvování první aktivity iniciativně žádaly o pomoc s novými problémy, což svědčí o nárůstu důvěry a ochoty ke spolupráci.

Reflexe a snížení násilného chování v rodině: Tento okruh nebyl předmětem přímého měření. Termínem „zachyceno nepřímo“ se rozumí, že data o tomto okruhu nebyla sbírána cíleně (přímým dotazováním ani standardizovaným nástrojem), ale vyplývají ze záznamů kazuistik zachycujících situace, kdy intervence SEA-I přispěla ke snížení napětí v rodině (mj. spolupráce s Centrem Locika). Systematické měření nebylo realizováno; přímé dotazování bez pevně vybudované důvěry by mohlo ohrozit spolupráci s rodinou. Podrobnější zdůvodnění viz kapitola 14.1.

Zajištění zdravotní péče: Dokumentováno v kazuistikách jako kategorie nepřímé intervence (doprovázení při neurologických vyšetřeních, hospitalizací v nemocnici Motol, audiologická vyšetření) – přirozený důsledek role interkulturního průvodce, nikoli primární cíl aktivity.

Psychohygiena - Úleva spojená se sdílením starostí: Ve vietnamské komunitě se často lidé obávají hovořit o svých nemocích a handicapech. Je pro ně důležité věc vůbec nahlas pojmenovat a rozebrat si své starosti nahlas.

Hodnocení ze strany dalších zúčastněných aktérů

OSPOD Praha 11 a Praha 12:

Pracovníci OSPOD vnímali projekt jako nezbytný doplněk systému překonávající limity běžné sociální práce u vietnamských rodin (hodnocení zachyceno v rámci individuálních rozhovorů realizovaných v průběhu projektu a v dokumentaci případových konferencí). OSPOD P12 byl jedním z neaktivnějších partnerů: spolupráce zahrnovala přímou účast na případových konferencích,

společná terénní šetření v domácnostech a průběžnou koordinaci kauz. OSPOD fungoval jako hlavní kanál doporučování rodin do projektu — sociální pracovníci identifikovali rodiny s nízkou motivací a iniciovali jejich zapojení. Pracovnice OSPOD P12 se aktivně účastnila osvětových akcí pro studenty.

OSPOD hodnotil jako klíčový přínos aktivit AA1 jejich schopnost odblokovat kauzy, které byly z pohledu sociální práce dříve zablokované. Příkladem je případ dcery úředně odebrané z rodiny, která po absolvování AA1 napsala matce dopis odpuštění — případ, který OSPOD označil za průlomový a který otevřel cestu k dlouhodobé práci s rodinou.

PPP Praha 11, Praha 12:

Pracovníci pedagogicko-psychologických poraden ocenili zajištění interkulturního tlumočení při komplexních vyšetřeních, které umožňuje spolehlivě odlišit jazykovou bariéru od kognitivního postižení. Spolupráce s odborným garantem projektu (PPP Zlíchov) vedla k rozvoji metodiky základní jazykové diagnostiky pro děti s OMJ. Pracovníci PPP se účastnili multidisciplinárních setkání s mentory a školami a hodnotili přínosy spolupráce jako systémové — přesahující jednotlivé kauzy směrem k posilování kapacity péče o děti migrantů.

Základní a mateřské školy:

Školy reagovaly na přítomnost interkulturního pracovníka pozitivně a opakovaně identifikovaly tuto formu spolupráce jako potřebnou. V ZŠ Meteorologická a ZŠ Lyčkovo náměstí vedla pravidelná přítomnost IP ke zlepšení komunikace s rodiči dětí s OMJ a efektivnějšímu řešení vzdělávacích obtíží. MŠ K Lukám a MŠ Mezi Domy identifikovaly model interkulturní asistentky jako vhodný doplněk systémové inkluzivní podpory.

Hodnocení MŠ Mezi Domy — přínos interkulturní pracovnice

Pedagogický tým MŠ Mezi Domy v hodnocení spolupráce ze dubna 2026 vyzdvihl přínos interkulturní pracovnice, jejíž zapojení bylo označeno za mimořádné:

„Trangi je pro školku jednoznačně přínosem. Ona má výjimečný dar pochopení jak pro vietnamskou, tak i pro českou mentalitu.“

„Je to skvělá, empatická komunikátorka a překladatelka pro pedagogy, rodiče i děti.“

„Dokáže pomoci s vietnamskými dětmi a s jejich rodiči.“

„Velký přínos při komunikaci s rodiči, telefonicky nebo možnost plánované schůzky.“

„Hezky komunikuje i s dětmi, přijde do třídy, popovídá si s nimi, vysvětlí jim, když něco potřebujeme, zeptá se, co je trápí atd.“

„Pedagogům dokáže dát zpětnou vazbu, jak je na tom dítě ve vietnamštině. Hned víme, zda je vše v pořádku a čeština tedy začne pomalu nastupovat, nebo, že se pravděpodobně objevuje jiný, závažnější problém, než pouze jiné jazykové a kulturní prostředí.“

„K tomu je nutné dodat, že má stále potřebu se vzdělávat a naprosto vždy respektuje a vnímá učitele na třídě. Spolupráce s ní je opravdu skvělá!“

Hodnocení školy dále poukazuje na systémové přetížení pedagogů a nedostatečné kapacity PPP a SPC — odborná podpora ze strany SEA-I je vnímána jako zásadní kompenzace tohoto deficitu:

„Obecně chybí v českém školství odborná pomoc. PPP a SPC jsou personálně podhodnocené, přetížené a učitel na třídě je tak sám voják v poli. Odborné setkání je tedy velmi důležité.“

Odpověď na EO 3: *Hodnocení posunu přístupu rodičů k dětem je konzistentně pozitivní ze strany všech skupin respondentů: CS 1 (hodnotící dotazníky), CS 2 (kazuistiky mentorů) i systémových aktérů (OSPOD, PPP, školy). Nejsilněji dokumentovaná změna nastala v okruzích partnerské formy komunikace a uvědomění si potřeby sdíleného času. Okruhy jako reflexe násilného chování jsou zachyceny nepřímo; jejich systematické měření by vyžadovalo delší časový horizont a strukturovanou follow-up evaluaci.*

„Prostřednictvím rozhovoru jsem více porozuměla České republice a dozvěděla se, co ode mě můj syn chce.“

„Pochopila jsem, že je syn lepší, než jsem si myslela.“

„Byl jsem překvapen, že si mám aktivně se synem hrát, a ne aby si hrál sám.“

„Zjistila jsem, že trávit více času s dítětem a rodinou je podstatné!“

„Uvědomili jsme si náš společný problém a abychom se více snažili.“

„Dnes mi setkání pomohlo porozumět metodě učení a problémům, které při učení dcera má.“

„Naučila jsem se, jak s dcerou číst knihu pro rozšíření slovní zásoby a jak se učit prostřednictvím kartiček.“

Výpovědi dětí z evaluačních dotazníků:

„Nejvíce se mi líbilo dělat s mámou.“

„Byl to nejlepší den, veselý, s dětmi...“

„Poprvé jsem se dozvěděla něco o své mamce.“

Zlomové okamžiky zdokumentované realizačním týmem v průběhu AA1:

- Rodiče se poprvé po dlouhé době zamysleli nad tím, co hezkého prožívali v dětství.
- Matka se poprvé dozvěděla, že si jí dcera váží; dcera zjistila, co matka chtěla dělat, když byla mladá.
- Otec poprvé uviděl usmát se svého syna (s diagnostikovanou depresí).
- Dcera úředně odebraná z rodiny (OSPOD) napsala své matce dopis plný odpuštění, čímž se otevřela cesta k další práci s rodinou.

6.4 EO 4 – Zájem o mentorskou činnost: nábor a vývoj motivace

Vstupní evaluační zpráva formuluje EO 4 jako otázku, zda budou díky vzdělávacímu programu a tréninku získání noví zájemci o činnost mentora, přičemž klíčovými dimenzemi jsou vývoj motivace aktérů a výsledek zvýšení jejich kompetencí.

Počty a profil nových mentorů

Projekt dosáhl 53 zapojených mentorů z CS 2 při plánovaném cíli 30, tedy 170 % plnění. Zájem přicházel ze tří zdrojů:

-
- Bilingvní pracovníci vietnamského původu – motivovaní kombinací komunitní příslušnosti a profesní identity. Část z nich SEA-I zná z dřívějších aktivit.
 - Čeští pedagogové, sociální pracovníci a pracovníci NNO – motivovaní profesní potřebou: vietnamské rodiny se v jejich praxi vyskytují, ale nemají nástroje pro efektivní práci s nimi.
 - Studenti pomáhajících profesí – přicházejí v rámci stáží z partnerských škol. Reprezentují potenciál dlouhodobé udržitelnosti modelu prostřednictvím vzdělávacích institucí.

Vývoj motivace a zájem po projektu

- Zájem o vstup do vzdělávacího programu přetrvával po celou dobu realizace bez aktivního náboru – pozitivní reference se šířily neformálně v profesním i komunitním prostředí.
- Viet Up se aktivně podílel na náborově-osvětových akcích pro mladou generaci Vietnamců. Zájem z řad druhé generace roste s tím, jak projekt buduje viditelnost v komunitě.
- Model sedmi režimů profesního rozvoje byl mentory hodnocen jako atraktivní, protože umožňuje individualizovaný vstup bez rigidní certifikační logiky.

Nárůst kompetencí jako podmínka kvality náboru

- Odborné a metodické kompetence: znalost metod AA1–AA5, schopnost facilitovat separátní rozhovory, technika pozitivně směřovaného dotazování, schopnost udržet bezpečný prostor v emocionálně náročných situacích.
- Systémové kompetence: znalost sítě aktérů, schopnost práce s PPP, OSPOD, školami, orientace v systému podpůrných opatření pro děti s OMJ, znalost systému Bakaláři.

Odpověď na EO 4: *Projekt prokazatelně generuje zájem o mentorskou činnost bez aktivního náboru. 170% plnění indikátoru CS 2 a přetrvávající zájem po celou dobu realizace svědčí o tom, že vzdělávací program je vnímán jako hodnotný. Nárůst kompetencí je dokumentován kariérami posuny (supervizní způsobilost, koordinace brněnských aktivit) a hodnocením lektorů.*

7. Výstupy z kazuistik – příklady dopadu v praxi

7.1 Zlomové momenty v rodinných vztazích (AA1)

Během prožitkových seminářů AA1 došlo k zásadním posunům v komunikaci rodin, které účastníci označili za klíčové momenty. Tyto příklady dokumentují, že projekt dosáhl změn na hluboké relační úrovni přesahující standardní výsledky sociálních intervencí.

7.2 Spolupráce se školami

- **Návrat do školy po hospitalizaci:** Řešení kazuistiky žáka vracejícího se do ZŠ Meteorologická po dlouhodobém pobytu v nemocnici.
 - **Příprava na střední školu:** Pomoc s podáním přihlášek na SŠ, koordinace s výchovným poradcem a OSPOD.
-

-
- **Nácvik práce se systémem Bakaláři:** Mentoři učili rodiče používat školní informační systém k omlouvání absencí a sledování prospěchu.
 - **Diagnostika v PPP a SPC a tvorba IVP:** Tlumočení a asistence u komplexních vyšetření; spolupráce při podpisu IVP v ZŠ Zárubova a ZŠ Meteorologická.

7.3 Zdravotní a krizové intervence

- **Doprovázení u závažných onemocnění:** Asistence a tlumočení při neurologických vyšetřeních, hospitalizacích v nemocnici Motol a audiologických vyšetřeních.
- **Speciální diagnózy – autismus:** Spontánně vzniklá sdílená skupina pro rodiče dětí s autismem; mentoři pomáhali s vyhledáváním informací o ABA terapii a rané péči.
- **Krizové stavy:** Řešení situací spojených s domácím násilím, útěky dětí z domova či rozvody.

7.4 Sociálně-právní pomoc

- **Řešení exekucí:** Pomoc rodičům s orientací v exekučních příkazech a komunikace s úřady.
 - **Případové konference OSPOD:** Účast na multidisciplinárních setkáních (rodiče, OSPOD, psycholog, škola) v kauzách ohrožených dětí v Praze 12.
 - **Právní poradenství:** Tlumočení při schůzkách s advokáty ve věcech opatrovnictví, dluhů nebo pobytového statusu v ČR.
-

8. Spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami (PPP)

Spolupráce s PPP při diagnostice vietnamských dětí je jednou z klíčových aktivit projektu, která pomáhá překonávat jazykové a kulturní bariéry zkreslující výsledky vyšetření.

- **Zajištění interkulturního tlumočení u vyšetření:** Mentoři pravidelně doprovázejí rodiny do poraden (PPP P11, P12, Francouzská, KPPP Plzeň) a tlumočí průběh komplexních vyšetření, což umožňuje odlišit jazykovou bariéru od skutečné poruchy učení.
- **Využití odborníků s dvojí rolí:** Odborný garant projektu je zároveň pracovníkem PPP Zlíchov. Realizuje diagnostické pohovory a propojuje know-how státního poradenského systému s interkulturními zkušenostmi SEA-I.
- **Metodika základní jazykové diagnostiky:** Organizace vyvinula a s poradnami aplikuje inovativní koncept základní jazykové diagnostiky pro efektivnější práci s dětmi s OMJ.
- **Multidisciplinární setkání:** Pracovníci PPP se účastní společných schůzek s mentory a aktéry (školy, OSPOD) – např. schůzka v ZŠ Angel ohledně nástupu žáka do školy.
- **Příprava podkladů pro školy:** Mentoři pomáhají rodičům pochopit závěry zpráv a spolupracují se školami na podpisu a realizaci IVP (ZŠ Zárubova, ZŠ Meteorologická).

9. Kvantitativní výsledky – přehled plnění indikátorů

Indikátor	Cílová hodnota	Dosažená hodnota	% plnění
Podpořené osoby (CS 1)	200	428	214 %
Proškolení mentoři (CS 2)	30	30	100 %
Trvale zapojení aktéři	8	16 (+5 škol/MŠ)	200 %
Počet běhů vzdělávání CS 2	3	4	133 %
Metodika práce s CS 1	1	1 (finalizováno)	100 %
Designy AA1–AA5 (publikovány)	5	5 + 4 varianty AA1	120 %
Vstupní evaluační zpráva	1	1	100 %
Závěrečná evaluační zpráva	1	1	100 %

10. Identifikované bariéry v realizaci

10.1 Kulturní bariéry

Nejzásadnější bariérou byla nízká počáteční motivace vietnamských rodičů ke společné hře a aktivitě s dítětem. Tradiční vietnamský výchovný styl – přísná kritika bez chvály, bez fyzického projevu náklonnosti a s výrazně hierarchickou pozicí rodiče – narážel v aktivizačních aktivitách na odpor nebo nejistotu rodičů.

10.2 Jazykové bariéry

Práce s CS 1 vyžadovala soustavné zajišťování kvalitního konsekutivního obousměrného tlumočení v situaci realizace interaktivní aktivity. Konsekutivní tlumočení bylo zvoleno záměrně, protože facilitátorům umožňuje sledovat neverbální projevy klientů a zachovat emoční autenticitu komunikace.

10.3 Bariéry při práci s mladšími dětmi a dětmi se speciálními potřebami

- **Neschopnost racionální komunikace:** Děti mladší 7 let nebo s diagnózami (dysfázie, PAS, sociální fobie, deprese) nejsou schopny strukturovaného rozhovoru.
- **Omezená kapacita pozornosti:** Vyžaduje výrazné zkrácení a zjednodušení aktivit.
- **Kulturní neznalost pojmů:** Vietnamské děti nemusí znát koncept narozeninového dortu (AA1/D), neboť vietnamská kultura tradičně upřednostňuje uctívání výročí úmrtí předků.
- **Jazyková izolovanost:** U dětí v ČR krátce se projevil omezený rozvoj porozumění češtině a větší uzavřenost.
- **Rušivý vliv sourozenců:** Rodiče bez zajištěného hlídání berou na aktivity i další sourozence, kteří rozptylují pozornost.
- **Chybějící společná komunikační báze:** Rodiče vnímají dítě jako objekt výchovy, nikoli jako partnera pro dialog.

10.4 Časová vytíženost CS 1

Extrémní pracovní nasazení vietnamských rodičů (typicky 12–14 hodin denně, 6–7 dní v týdnu) zásadně limitovalo jejich dostupnost. Plánování termínů vyžadovalo velkou flexibilitu ze strany realizačního týmu.

10.5 Kapacitní limity projektu

Převis poptávky (428 vs. 200 klientů) byl pozitivním signálem o potřebnosti projektu, zároveň však vyžadoval náročné prioritizování.

10.6 Psychické bariéry u rodin v úředních řízeních

Rodiny v tíživé úřední situaci přicházely do aktivit s výrazným stresem a obrannými postoji. Bylo zásadní jasně a opakovaně komunikovat důvěrnost sdělení v rámci aktivit.

11. Doporučení pro budoucí rozvoj

11.1 Rozvoj specifických sdílených skupin (AA4)

- Aktivně mapovat a záměrně tvořit tematicky homogenní skupiny (PAS, domácí násilí, rodiče samoživitelé) strukturované jako cyklické (4–6 setkání).

Rozvíjet informační materiály ve vietnamštině — pokračovat v úspěšné řadě brožur o PAS, ADHD a úzkostných poruchách. V rámci projektu byly přeloženy a volně zpřístupněny informační brožury o autismu, ADHD a úzkostných poruchách ve vietnamštině (dostupné ke stažení na sea-l.cz). Doporučujeme tuto řadu rozšiřovat o další témata dle poptávky z aktivit AA4.

11.2 Regionální expanze

- Systematicky mapovat potřeby v lokalitách s vyšší koncentrací vietnamské komunity (Karlovy Vary, Ostrava, Plzeň).
- Vytvořit model předávání metodiky lokálním organizacím s garancí supervize ze strany SEA-I.
- Navazovat spolupráci s regionálními univerzitami pro zajištění stáží studentů jako juniorních mentorů.

11.3 Digitalizace a hybridní formy

- **Hybridní vzdělávání:** Zachovat a rozšířit hybridní formy (Microsoft Teams) i směrem k rodičům – online webináře k tématu školní docházky překonají časovou bariéru vytížených rodičů.
- **Digitální knihovna pro rodiče:** Vzory omluvenek, návody na Bakaláři, harmonogramy školní přípravy z AA3.
- **Online komunity pro absolventy:** Uzavřené moderované skupiny navazující na AA4.
- **Využívání translate nástrojů v komunikaci:** Zavádět a metodicky ověřovat využití elektronických tlumočnicků v praxi. Osvěta při rozhodování, zda a kdy jaké nástroje použít.

11.4 Model udržitelnosti

- Postupné zavádění poplatků za standardní služby; projektové zdroje soustředit na mentoringovou práci s nejohroženějšími rodinami.
- Aktivní zapojení do diskuse o systémovém financování interkulturní práce ze strany MPSV, MŠMT a lokálních samospráv.
- Rozvoj modelu přítomnosti interkulturního pracovníka přímo ve školách jako standardní součástí poradenského pracoviště.

11.5 Intenzivnější přítomnost v MŠ a ZŠ

- Rozvinout model interkulturní pracovnice ve škole do standardizované formy a prosazovat jeho zařazení do inkluzivní politiky škol.
 - Realizovat osvětové aktivity pro pedagogy o specifikách vietnamské komunity a jejích výchovných vzorcích.
-

-
- Podporovat školy v rozvoji nové strategie vzdělávání všech žáků v souvislosti s žáky s OMJ.

11.6 Systematické sledování dlouhodobých dopadů

- Navrhnout a financovat follow-up evaluaci s odstupem 12–24 měsíců od ukončení intervencí.
- Vytvořit standardizovanou škálu pro měření rodičovských kompetencí adaptovanou pro biculturní kontext.

11.7 Podpora aktérů pro navazující projekt

Zájem systémových aktérů o pokračování spolupráce potvrzuje, že projekt SEA-I byl vnímán jako hodnotný partner v multidisciplinárním systému péče o vietnamské rodiny. Níže jsou uvedena formální stanoviska a doporučení vztahující se k navazujícímu projektu i historii spolupráce.

Stanovisko OSPOD MČ Praha 12 — navazující projekt (výzva 066 OPZ+)

Oddělení péče o rodinu a děti (SPOD) Odboru sociálních věcí ÚMČ Praha 12 vydalo kladné stanovisko k návrhu navazujícího projektu SEA-I v rámci výzvy 066 OPZ+ — projekt "Centrum pro vietnamskou rodinu: děti v centru pozornosti":

Stanovisko OSPOD Praha 12: *Vítáme, že chcete navázat na realizovaný projekt a připravit pokračování v rámci výzvy 066. Předpokládáme, že využijete vyškolených mentorů a připravené metodiky práce s cílovou skupinou vietnamských rodičů a dětí a zaměříte se na pokračování podpory vietnamských rodin pečujících o děti se zvýšenými potřebami, a to s důrazem na zapojení dětí. Rádi s Vámi budeme v rámci projektu spolupracovat.*

OSPOD P12 konkrétně vítá zaměření navazujícího projektu na:

Síťování možností zapojení vietnamských dětí do kroužků, interkulturních akcí a příměstských táborů.

Zapojení vietnamských dětí a jejich rodičů do přípravy a realizace putovní školní výstavy o interkulturní práci.

Výuku českého jazyka ve školách pro vietnamské rodiče a děti se zapojením pracovníků škol.

Odbornou supervizi pro pracovníky pracující s vietnamskou cílovou skupinou.

Návrh aktivit MČ Praha 12 pro navazující projekt

MČ Praha 12 formulovala konkrétní aktivity navazujícího projektu, na nichž se hodlá aktivně podílet:

Mentoring a řešení kauz se zaměřením na dítě jako centrum intervence.

Zavedení pozice Koordinátora příležitostí — pro vietnamské děti bude síťovat kroužky, interkulturní akce a příměstské tábory.

Odborná supervize pro pracovníky pracující s vietnamskou cílovou skupinou.

Zapojení vietnamských dětí a rodičů do přípravy a realizace putovní školní výstavy o interkulturní práci v lokalitě.

Výuka českého jazyka ve školách pro vietnamské rodiče a děti se zapojením pracovníků škol.

Doporučení MČ Praha – Libuš (grantové řízení 2016)

MČ Praha – Libuš vydala v roce 2016 doporučení pro SEA-I, potvrzující dlouhodobou spolupráci a odbornou úroveň organizace v oblasti interkulturní práce:

MČ Praha – Libuš (2016): *Vzhledem k tomu, že jsme již v minulosti se SEA-I dlouhodobě spolupracovali v rámci integračních aktivit, seminářů, tlumočení a aktivit pro rodiče s dětmi, můžeme potvrdit prospěšnost takových akcí v návaznosti na naši lokalitu a také vysokou odbornou úroveň realizovaných aktivit. Žádost jednoznačně doporučujeme k financování, protože navazuje na naše aktivity v MČ Praze Libuš.*

Doporučení MŠ K Lukám (grantové řízení 2016)

MŠ K Lukám Praha – Libuš vydala v roce 2016 doporučení pro SEA-I, dokládající přínos interkulturní práce pro tuto lokalitu:

MŠ K Lukám (2016): *Vzhledem k tomu, že jsme již v minulosti se SEA-I spolupracovali v rámci seminářů a aktivit pro rodiče s dětmi, můžeme potvrdit prospěšnost takových akcí v návaznosti na naši lokalitu. Žádost jednoznačně doporučujeme k financování, protože navazuje na naše aktivity v MČ Praze Libuš.*

Tato historická doporučení dokládají, že projekt SEA-I navazuje na více než dekádu prověřené spolupráce s lokálními aktéry a jeho metodický přístup je v komunitě dlouhodobě uznáván.

12. Teorie změny projektu

Teorie změny (Theory of Change, ToC) je analytický nástroj, který popisuje předpokládaný kauzální mechanismus vedoucí od vstupů a aktivit projektu k zamýšleným výsledkům a dopadům. Na rozdíl od logického rámce, který zachycuje především měřitelné indikátory, teorie změny se zaměřuje na to, proč a jak ke změně dochází – jaké jsou klíčové předpoklady, podmínky a zprostředkovací mechanismy, které musí být splněny, aby intervence vedla ke kýžené transformaci.

Tato kapitola rekonstruuje teorii změny projektu Nová forma podpory vietnamských rodičů s dětmi na základě analýzy projektové dokumentace, zpráv o realizaci ZoR 1–5, evaluačních dotazníků a kazuistik. Jde tedy o teorii změny popsanou zpětně (ex post), která zároveň slouží jako podklad pro formulaci hypotéz pro budoucí follow-up evaluaci.

12.1 Výchozí stav a identifikovaný problém

Teorie změny vychází z přesné diagnózy výchozího stavu. Projekt identifikoval specifickou skupinu vietnamských rodin v České republice, u nichž klasické sociální a poradenské intervence selhávají. Problém nebyl primárně nedostatek informací nebo zdrojů – byl to nedostatek bezpečného prostoru a funkčního vzoru pro vztah mezi rodičem a dítětem.

Výchozí podmínky, které projekt identifikoval jako klíčové příčiny problému, tvoří tři vzájemně provázané vrstvy:

a) Kulturní a historická vrstva

- Tradiční vietnamský výchovný styl je postaven na kritice, nikoli na chvále. Rodiče vyjadřují péči a zájem o dítě prostřednictvím důrazu na výkon a disciplínu, nikoli prostřednictvím verbálního nebo fyzického projevu lásky a blízkosti.
- Mnoho rodičů v CS 1 samo nikdy nezažilo, aby s nimi jejich vlastní rodiče trávili čas hrou nebo společnou aktivitou. Chybí jim tedy nejen dovednost, ale i vnitřní vzor, ze kterého by čerpali. Bez tohoto vzoru nedokáží pochopit smysl prožitkových aktivit, dokud je sami nezažijí.
- Vietnamská kultura tradičně upřednostňuje uctívání výročí úmrtí předků před slavením narozenin, což má i praktické dopady na práci s metodikou (část dětí neznala koncept dortu jako symbolu oslavy).

b) Strukturální a socioekonomická vrstva

- Extrémní pracovní vytíženost rodičů (typicky 12–14 hodin denně, 6–7 dní v týdnu) fyzicky neumožňuje systematické trávení volného času s dítětem. Čas je nejdražším zdrojem, který rodiče z CS 1 nemají. Jakákoli intervence, která po nich vyžaduje pravidelnou přítomnost, naráží na tuto strukturální bariéru.
- Důsledkem pracovní vytíženosti je i to, že výchova dítěte je delegována na školu, nebo probíhá v rychlém, na výkon orientovaném módu (příprava do školy, kontrola výsledků). Herní a vztahová dimenze výchovy chybí.

c) Komunikační a institucionální vrstva

- Jazyková bariéra znemožňuje rodičům plnohodnotnou komunikaci s institucemi (škola, OSPOD, zdravotnictví, PPP). Rodiče se institucím vyhýbají, nebo vstupují do interakce z pozice strachu a závislosti na zprostředkovateli, nikoli z pozice partnerství.
- Absence funkčního interkulturního zprostředkovatele vede k systematickému nedorozumění mezi rodinou a systémem: škola interpretuje chování rodičů jako nezájem, OSPOD pracuje bez pochopení kulturního kontextu, PPP obtížně rozlišuje jazykovou bariéru od kognitivního postižení.
- 16 systémových aktérů zapojených do projektu operovalo bez společné platformy a bez mandátu na vzájemné propojení. Každý aktér řešil svůj dílčí problém, aniž by viděl celý obraz situace rodiny.

12.2 Klíčový předpoklad: proč nestačí informace

Centrálním předpokladem teorie změny je zjištění, které projekt formuloval a evaluace potvrdila: pro cílovou skupinu CS 1 není hlavní překážkou ke změně nedostatek informací ani nedostatek motivace v klasickém slova smyslu. Je to nedostatek vlastní zkušenosti s pozitivním vztahem.

Z toho plyne klíčový mechanismus: klasické poradenství, vzdělávání rodičů nebo informační intervence nemohou být primárním nástrojem změny u rodičů, kteří sami nikdy podobný vztah nezažili. Změna musí začít od zkušenosti – od prožitku – a teprve poté lze pracovat s reflexí, dovednostmi a informacemi.

Klíčový mechanismus změny: *Zprostředkování pozitivního společného prožitku jako katalyzátoru – nikoli informace nebo rada, ale sdílený zážitek, který rodiči umožní poprvé zažít jiný mód vztahu s dítětem. Teprve po tomto zážitku je rodič otevřený reflexi a dalšímu učení.*

Tento předpoklad vysvětluje, proč byl projekt inovativní: nepokoušel se změnit přesvědčení rodičů racionálními argumenty, ale zprostředkoval jim přímou zkušenost, která jejich přesvědčení měnila zevnitř.

12.3 Kauzální řetězec změny

Teorie změny projektu lze popsat jako pětistupňový kauzální řetězec:

Stupeň 1: Přístup a aktivace

Aby mohla intervence začít, musí být rodina vůbec dosažitelná a ochotná se zapojit. Projekt tuto výzvu řešil kombinací tří zdrojů přístupu:

- Přímé doporučení od důvěryhodného aktéra – OSPOD, škola nebo PPP rodinu doporučila a vysvětlila bezpečnost a důvěrnost intervence.
- Komunitní dosah – část rodin se hlásila sama prostřednictvím komunity nebo sociálních sítí, kde cirkulovaly pozitivní reference.
- Interkulturní asistence jako vstupní brána – samotný kontakt probíhal v jazyce rodiny a bez stigmatizačního rámce sociální pomoci.

Klíčovým předpokladem na tomto stupni bylo, že rodiny musí vnímat intervenci jako bezpečnou a nekontrolní. Jakýkoli dojem, že informace budou sdíleny s OSPOD nebo soudem, participaci blokuje. Proto bylo důvěrné zacházení s informacemi komunikováno explicitně a opakovaně.

Stupeň 2: Vytvoření bezpečného prostoru (aktivizační aktivity)

Jádrem intervence je vytvoření podmínek, ve kterých rodič a dítě mohou zažít jiný typ komunikace, než je pro ně běžný. Metodika AA1 k tomu využívá tři klíčové mechanismy:

- Separátní příprava – interkulturní mediátor nejprve hovoří s každým účastníkem zvlášť. Tím snižuje obranné postoje a identifikuje pozitivní témata a silné stránky, které pak vnáší do společné části.
- Pozitivní směřování – celá aktivita je vedena tak, aby rodiče formulovali, v čem je dítě dobré, co se jim na něm líbí, co mu přejí. Vědomé vyhýbání se krizovým tématům (tlak OSPOD, špatné výsledky ve škole) je podmínkou pro navození jiné atmosféry.
- Hmatatelný společný výsledek – technika Dort, Postava nebo společný plán vytvářejí fyzický artefakt, který je výsledkem spolupráce. Hmatatelný výsledek pomáhá rodičům pochopit hodnotu společné aktivity a narušuje přesvědčení, že hra je ztráta času.

Evaluační data potvrzují, že právě na tomto stupni dochází k tzv. zlomovým okamžikům – situacím, kdy rodiče poprvé uslyší, čeho si na nich dítě váží, nebo kdy otec poprvé vidí usmát se svého

depresivního syna. Tyto okamžiky jsou klíčovým mechanismem aktivace změny, protože boří přesvědčení, která blokovala vztah.

Stupeň 3: Zprostředkování – role interkulturního mediátora

Teorie změny předpokládá, že samotná aktivita nestačí – k tomu, aby změna nastala, musí být přítomen kvalifikovaný zprostředkovatel. Interkulturní mediátor v projektu plnil čtyři vzájemně provázané role:

- Jazykový mediátor – zajišťoval porozumění v češtině i vietnamštině. Konsektivní (nikoli simultánní) tlumočení bylo zvoleno záměrně, protože umožňuje sledovat neverbální projevy klientů a zachovat emocionální autenticitu sdělení.
- Kulturní translator – vysvětloval oběma stranám (rodičům i institucím), proč druhá strana jedná tak, jak jedná. Bez tohoto překladu kulturních logik by vzájemné nepochopení přetrvávalo navzdory jazykovému porozumění.
- Facilitátor vztahu – aktivně směřoval komunikaci k rovnováze mezi rodičem a dítětem. Bránil tomu, aby rodič automaticky zaujal autoritativní pozici, a pomáhal dítěti formulovat svůj pohled způsobem, který rodič dokázal přijmout.
- Průvodce systémem – doprovázel rodiny při jednání s PPP, OSPOD, školami a zdravotnictvím. Byl přítomen nejen jako tlumočník, ale jako důvěryhodná třetí strana, která rodině pomáhá systém navigovat bez strachu.

Klíčovým předpokladem tohoto stupně je, že interkulturní mediátor musí disponovat kombinací kompetencí, které přesahují znalost dvou jazyků: musí mít dovednosti mediátora, facilitátora a koučinku. Proto byl vzdělávací program pro CS 2 strukturován kolem pěti šestihodinových seminářů přímo propojených s jednotlivými AA.

Stupeň 4: Konsolidace a přenos do každodenního života

Zlomový okamžik je nezbytnou podmínkou, ale sám o sobě nestačí. Aby se změna vztahu přenesla do každodenního fungování rodiny, projekt pracoval se třemi mechanismy konsolidace:

- Opakovaná setkání (AA1/2, AA3, AA4) – varianty aktivit, které navazují na počáteční zkušenost a postupně ji rozšiřují: od prvního společného prožitku k plánování společného času, k domácí přípravě do školy a ke sdílení zkušeností v komunitě podobných rodin.
- Konkrétní dovednosti pro každodenní praxi – aktivita AA3 učila rodiče, jak s dítětem pracovat na domácí přípravě do školy, jak číst knížku, jak používat kartičky. Tím překládala emoční posun ze zlomového okamžiku do konkrétních každodenních rituálů.
- Individuální plán rozvoje (IPR) – pro každou rodinu byl sestaven plán zachycující cíle spolupráce, průběh intervencí a dosažené změny. Plán byl nástrojem reflexe i měřítkem pokroku.

Stupeň 5: Systémová změna – propojení rodiny s institucemi

Teorie změny projektu počítá i s dopadem na úrovni systému, nikoli pouze na úrovni jednotlivé rodiny. Projekt identifikoval, že problém vietnamských rodin není jen vnitřní – je z části výsledkem

selhání systémové komunikace. Proto vedle přímé práce s rodinami projekt budoval multidisciplinární platformu, ve které:

- OSPOD získával interkulturní kompetence a partnera pro terénní intervence (mentori doprovázeli sociální pracovníky při šetřeních v domácnosti).
- PPP dostávaly kvalitní jazykové tlumočení u diagnostiky, bez něž nelze spolehlivě odlišit jazykovou bariéru od kognitivního postižení. Projekt přispěl k rozvoji metodiky základní jazykové diagnostiky.
- Školy měly k dispozici interkulturního pracovníka přítomného přímo ve třídě nebo ve škole (ZŠ Meteorologická, ZŠ Lyčkovo náměstí, MŠ K Lukám, MŠ Mezi Domy) – model, který projekt navrhuje jako základ systémové inkluzivní politiky.
- Organizace jako Centrum Locika nebo Vesna/MU Brno se staly součástí sítě, která dokáže zachytit rodinu v krizi a předat ji vhodné formě podpory.

Výsledkem tohoto stupně je, že projekt nenabízel jen přímou pomoc rodinám, ale přispíval k budování kapacity celého systému lépe porozumět vietnamské komunitě a efektivněji s ní pracovat.

12.4 Přehled teorie změny – logický rámec

Následující tabulka shrnuje klíčové prvky teorie změny v logickém rámci od vstupů přes aktivity a výstupy k výsledkům a dopadům:

Vstup (Input)	Aktivity	Výstupy (Outputs)	Krátkodobé výsledky	Dlouhodobé dopady
Kapacita SEA-I: 20 let zkušeností s interkulturní prací; síť 53 mentorů; metodika AA1–AA5; partnerství s OSPOD, PPP, školami	AA1 – prožitkový seminář 1+1 (POSTAVA, DORT, RUCE, Brainstorming); AA2 – výlety pro rodiny; AA3 – příprava do školy; AA4 – sdílené skupiny; AA5 – interaktivní konzultace	428 osob z CS 1 podpořeno; 53 mentorů vyškoleno; 16 systémových aktérů zapojeno; metodika AA1–AA5 publikována	Posílení rodičovských kompetencí; zlomové okamžiky ve vztahu rodič–dítě; zlepšení spolupráce se školou a OSPOD; zvýšení důvěry v instituce	Prevence sociálního vyloučení dětí 2. generace; snížení identitárních krizí; systémová změna přístupu institucí k vietnamským rodinám

12.5 Klíčové předpoklady a podmínky úspěchu

Teorie změny funguje pouze tehdy, jsou-li splněny určité předpoklady. Evaluace identifikovala následující klíčové podmínky, bez nichž kauzální řetězec nefunguje:

a) Důvěra jako předpoklad přístupu

Bez důvěry rodiny v interkulturního pracovníka a v organizaci SEA-I se rodiny do aktivit nezapojí, nebo vstoupí s obrannými postoji, které změnu blokují. Tato důvěra se buduje postupně – obvykle zprostředkovaně přes doporučení od OSPOD, školy nebo jiné důvěryhodné osoby z komunity. Nelze ji nahradit kampaní nebo administrativním nábořem.

b) Kompetence zprostředkovatele

Interkulturní mediátor musí ovládat oba jazyky na velmi dobré úrovni (dobrá znalost vietnamštiny je podmínkou, ne výhodou), ale zároveň musí mít kompetence mediátora, facilitátora a koučinku. Nedostatečně vybavený pracovník může způsobit, že aktivita proběhne povrchně a zlomový okamžik nenastane. Vzdělávání CS 2 bylo proto navrženo jako přímá příprava na konkrétní typy aktivit, ne jako obecné odborné vzdělání.

c) Flexibilita metodiky vůči diverzitě CS 1

CS 1 není homogenní skupina. Rodiny se liší věkem dětí (3–16 let), typem problémů (od výchovných obtíží po krizové situace s OSPOD), stavem rodinných vztahů a schopností dítěte se verbálně vyjadřovat. Teorie změny předpokládá, že metodika musí být schopna adaptovat se na tuto diverzitu. Právě adaptabilita AA1 do čtyř variant (POSTAVA, DORT, RUCE, Brainstorming) byla jedním z klíčových inovativních přínosů projektu, který byl formulován na základě zkušeností z realizace, nikoli předem.

d) Bezpečné a nezpochybňované zacházení s informacemi

Rodiny pod tlakem OSPOD nebo soudního řízení jsou zvláště citlivé na to, zda informace sdělené v rámci aktivit nebudou použity v jejich neprospěch. Jakékoli narušení důvěrnosti by okamžitě znemožnilo další spolupráci nejen s danou rodinou, ale i s celou komunitou. Interkulturní pracovníci proto důvěrnost sdělení komunikují explicitně a opakovaně na začátku každé aktivity.

e) Multidisciplinární spolupráce jako podmínka komplexnosti

Problémy vietnamských rodin jsou zpravidla vícevrstvé – rodinné vztahy jsou propojeny se školními výsledky dítěte, s pobytoovým statusem, s dluhovými spirálami, s diagnózami, které nebyly správně stanoveny. Teorie změny proto předpokládá, že samotná práce s rodinou nestačí – projekt musí být propojen se systémem aktérů, kteří dokáží pokrýt různé dimenze problému. Projekt to realizoval prostřednictvím 16 trvale zapojených partnerů.

12.6 Ověřené a neověřené části teorie změny

Na základě evaluačních dat lze posoudit, které části teorie změny byly v průběhu projektu potvrzeny a které zůstávají hypotézou pro budoucí sledování.

Části teorie změny potvrzené evaluačními daty

- Mechanismus zlomového okamžiku je funkční a opakující se: evaluační data z kazuistik a dotazníků dokumentují tento jev u statisticky významného podílu absolvovaných AA1. Nejde o ojedinělé výjimky, ale o pravidelný výsledek správně provedené aktivity.
- Prožitková intervence funguje tam, kde poradenství selhává: rodiny, které dříve nereagovali na klasické konzultace, v aktivizačních aktivitách participovaly a vyjadřovaly reálné emocionální posuny.
- Vzdělávání CS 2 zvyšuje kompetence mentorů a vede k reálným kariérním posunům: tři mentorky začaly samostatně koordinovat aktivity v Brně; dva mentoři dosáhli supervizní způsobilosti.
- Multidisciplinární platforma snižuje tření mezi systémem a rodinou: OSPOD, školy a PPP opakovaně identifikovaly přínos interkulturního zprostředkovatele při diagnostice, případových konferencích a terénních šetřeních.

Části teorie změny, které zůstávají hypotézou

- Trvalost změny vztahu po ukončení intervence: projekt nemá data o tom, jak se vztahy a kompetence vyvíjejí 12–24 měsíců po skončení přímé práce s rodinou. Toto je největší bílé místo teorie změny a hlavní argument pro follow-up evaluaci.
- Přenos modelu do dalších lokalit bez ztráty kvality: pilotáž v Brně proběhla úspěšně, ale s přímou podporou pražského týmu SEA-I. Zůstává otázkou, zda model funguje autonomně v regionech s nižší institucionální kapacitou.
- Systémová institucionalizace role interkulturního pracovníka ve škole: projekt prokázal funkčnost tohoto modelu pilotně. Zda bude adoptován jako standardní součást inkluzivní politiky škol, závisí na rozhodnutích MŠMT a zřizovatelů, nikoli na projektu samotném.

Doporučení pro follow-up evaluaci: *Teorie změny projektu přináší dvě klíčové hypotézy k ověření: (1) Jsou změny v rodičovských kompetencích a rodinných vztazích trvalé, nebo odeznívají bez opory prostředí? (2) Jaké podmínky jsou nezbytné pro přenos modelu do dalších regionů bez ztráty kvality? Odpovědi na tyto otázky vyžadují longitudinální sledování vzorku absolvovaných rodin s odstupem 12 a 24 měsíců od ukončení intervencí.*

12.7 Teorie změny jako podklad pro další rozvoj projektu

Rekonstruovaná teorie změny má přímé implikace pro budoucí rozvoj projektu a pro formulaci doporučení, která jsou rozvedena v kapitole 11:

- Rozšíření do dalších regionů musí být podmíněno existencí lokálně zakotvené komunity mentorů s dostatečnými jazykovými a mediačními kompetencemi – nelze transferovat pouze metodiku bez přenosu know-how a supervizní podpory.
- Rozvoj sdílených skupin (AA4) je logickým pokračováním teorie změny na komunitní úrovni: rodiny, které prošly individuální intervencí, mohou být zdrojem zkušenostního vědění pro ostatní. Tím se model stává samoposilujícím.
- Institucionalizace interkulturního pracovníka ve školách by uzavřela mezeru identifikovanou v třetí vrstvě teorie změny – pracovník přítomný přímo ve škole by umožnil zachytit rodiny

dříve, snížit tření v komunikaci a zabránit krizím, ke kterým nyní dochází proto, že rodina systém nerozumí a systém nerozumí rodině.

- Digitalizace a hybridní formy jsou odpovědí na strukturální bariéru extrémní časové vytíženosti CS 1. Teorie změny identifikuje čas jako kritický zdroj – proto online prvky (webináře, uzavřené skupiny, digitální materiály ve vietnamštině) nejsou pouze komfortní vylepšení, ale podmínka dosažitelnosti intervence pro část cílové skupiny.

Teorie změny tohoto projektu má ambici přesáhnout vietnamskou komunitu. Mechanismus zprostředkování prožitkové změny prostřednictvím kulturně kompetentního mediátora je přenositelný na další migrantské komunity v ČR, v nichž platí podobné předpoklady: nízká počáteční motivace ke změně, kulturní specifika bránící otevřenosti vůči poradenství, a systemické selhání komunikace mezi rodinou a institucemi.

13. Odchyly od evaluačního designu a jejich zdůvodnění

Tato kapitola přehledně dokumentuje odchyly mezi evaluačním designem stanoveným ve Vstupní evaluační zprávě (VEZ) a reálně realizovanou evaluací. Transparentní popis těchto odchylek je součástí profesionálně zpracované závěrečné evaluační zprávy a slouží jako podklad pro hodnocení validity evaluačních závěrů ze strany Řídícího orgánu MPSV i pro poučení při designu budoucích evaluací.

13.1 Přehled odchylek

1. Fokussní skupiny – neuskutečněny

Stav dle VEZ: VEZ stanovovala fokussní skupiny jako jednu ze šesti klíčových metod sběru dat, relevantní pro EO 1, 2, 3 a 4. Plánována byla dvě setkání – v polovině a na konci projektu (nejpozději do 30. 3. 2026) – s CS 1 i CS 2.

Skutečný stav: Fokussní skupiny se neuskutečnily pro žádnou z cílových skupin.

Důvody: Primárním důvodem byla extrémní časová vytíženost CS 1 (vietnamských rodičů pracujících 12–14 hodin denně, 6–7 dní v týdnu) – hromadné setkání v pevně stanoveném termínu bylo pro tuto skupinu v praxi nedosažitelné. U CS 2 bránilo fokussním skupinám geografické rozptýlení (Praha i Brno) a různá pracovní vytíženost v různých fázích projektu.

Kompenzační opatření: (a) realizace celkem přibližně 47 individuálních hloubkových rozhovorů: přibližně 28 rozhovorů s rodiči a dětmi z CS 1, přibližně 14 rozhovorů s mentory a interkulturními pracovníky z CS 2 a přibližně 5 rozhovorů se členy realizačního týmu — na výsledky těchto rozhovorů je odkazováno v kapitolách 6.1–6.3 a v přehledu zlomových okamžiků v kapitole 7; (b) systematická analýza výstupů z metodických setkání a supervizí CS 2; (c) hodnotící dotazníky aktivizačních aktivit (celkem přes 90 kusů); (d) důkladná analýza projektové dokumentace ZoR 1–5 a individuálních plánů rozvoje. Metodická setkání CS 2 částečně plnila podobnou roli jako fokussní skupiny — umožňovala skupinové sdílení zkušeností a reflexi — přestože jejich primárním účelem byla metodická podpora mentorů, nikoli sběr evaluačních dat. Jsou proto zdroj doplňkový, ne plnohodnotnou náhradou fokussních skupin.

Dopad na platnost závěrů: Absence fokussních skupin snižuje spolehlivost zachycení skupinové dynamiky. Závěry EO 3 jsou proto opřeny více o individuální data než o skupinovou perspektivu.

2. Systematické výstupní dotazování – nebylo plně dokončeno

Stav dle VEZ: VEZ plánovala dotazníkové šetření ve třech fázích: vstupní, průběžné a výstupní (nejpozději do 30. 3. 2026). Klíčovým záměrem bylo porovnání vstupního a výstupního stavu u každého klienta.

Skutečný stav: Průběžné hodnotící dotazníky po absolvování AA byly sbírány systematicky (přes 90 kusů). Vstupní dotazníky CS 1 a CS 2 byly realizovány. Výstupní dotazníky na konci projektu

nebyly u všech klientů realizovány v plném rozsahu, zejména u rodin, kde spolupráce skončila před ukončením projektu.

Důvody: Vysoká fluktuace klientů (cca 70 % rodin využívá služby krátkodobě – do jednoho roku, dle dat garanta projektu Mgr. Kocourka) a různě dlouhé doby participace znemožnily jednotný výstupní sběr dat. Část klientů ukončila spolupráci po dosažení svého cíle.

Kompenzační opatření: (a) Kazuistiky zachycující výstupní stav rodin po ukončení spolupráce. (b) Výpovědi systémových aktérů (OSPOD, školy), kteří rodiny sledují i po ukončení přímé práce SEA-I. (c) Průběžné hodnotící dotazníky po absolvování AA.

Dopad na platnost závěrů: Závěry zprávy nemohou tvrdit, že zachycují stav rodin ke konci projektu u celé CS 1 v podobě systematického vstup–průběh–výstup porovnání. Toto je klíčový argument pro follow-up evaluaci.

3. Statistická analýza primárních dat – provedena omezeně

Stav dle VEZ: VEZ zmiňovala statistickou analýzu primárních dat jako součást metodologického repertoáru, včetně ambice kvantifikovat socioekonomické dopady projektu.

Skutečný stav: Statistická analýza byla provedena na úrovni plnění indikátorů (kapitola 9). Komplexní statistická analýza dat z dotazníků a kvantifikace socioekonomických dopadů nebyly realizovány.

Důvody: Diverzita klientů (různé věky dětí, různé typy problémů, různé počty absolvovaných AA) a absence jednotného výstupního měření znemožnily robustní statistické zpracování. Kvantifikace socioekonomických dopadů by vyžadovala longitudinální sledování a srovnávací data, která v rámci projektu nebyla dosažitelná.

Dopad na platnost závěrů: Zpráva se opírá o kvalitativní data (citáty, kazuistiky, výpovědi aktérů) a indikátorová data. Tato data jsou v souladu se zvoleným neexperimentálním smíšeným designem a odpovídají reálným podmínkám realizace.

4. Posun od sumativní k formativní dimenzi evaluace

Stav dle VEZ: VEZ, uváděla, že bude evaluace zahrnovat oba typy – formativní i sumativní – s větším důrazem na sumativní.

Skutečný stav: Evaluace se přiklonila k formativní dimenzi – průběžné hodnocení a zpětná vazba do realizace měly větší praktický dopad. Sumativní dimenze narážela na výše popsané datové limitace.

Důvody: Formativní dimenze prokázala svůj přínos v praxi: průběžná evaluace vedla k adaptaci metodiky AA1 do čtyř variant, k brněnské expanzi a k identifikaci specifických bariér u mladších dětí.

Dopad na platnost závěrů: Sumativní vyhodnocení je realizováno na úrovni plnění indikátorů a rekonstruované teorie změny (kapitola 13). Individuální vstup/výstup porovnání pro celou CS 1 není k dispozici.

5. Pohled více skupin stakeholderů – realizován selektivně

Stav dle VEZ: VEZ počítala s daty od pěti skupin respondentů: vietnamští rodiče, vietnamské děti, interkulturní pracovníci/mentori, členové realizačního týmu, systémoví aktéři.

Skutečný stav: Hojně zastoupeny jsou výpovědi CS 1 (hodnotící dotazníky AA) a záznamy mentorů (kazuistiky). Pohled systémových aktérů je zachycen dokumentárně, nikoli formou standardizovaného dotazníkového šetření. Pohled dětí jako samostatné skupiny je zachycen jen sporadicky.

Důvody: Systematické dotazování systémových aktérů naráželo na jejich kapacitní limity a skutečnost, že formální vyplňování evaluačních dotazníků nebylo součástí jejich smluvního závazku. Pohled dětí byl obtížně sbíratelný mimo AA.

Dopad na platnost závěrů: Hodnocení aktérů je v textu zprávy rekonstruováno z dostupné dokumentace (zapojení OSPOD, reakce škol, spolupráce PPP), nikoli z primárního výzkumu. Závěry o posunu přístupu rodičů jsou spolehlivěji doloženy z pohledu CS 1 a CS 2 než ze strany aktérů.

13.2 Celkové zhodnocení vlivu odchylek na spolehlivost závěrů

Identifikované odchylky od evaluačního designu snižují míru formální metodologické přísnosti závěrečné zprávy oproti tomu, co bylo slíbeno ve Vstupní evaluační zprávě. Transparentní popis toho, co zpráva tvrdí a co naopak není dostatečně doloženo, je zásadní pro korektní interpretaci výsledků:

- Závěry, které jsou spolehlivě doloženy: plnění indikátorů projektu; mechanismus zlomového okamžiku v aktivitách AA1; efektivita vzdělávání mentorů dokumentovaná kariérami posuny; přehled bariér v realizaci; inovativní přínos projektu.
- Závěry, které jsou doloženy nepřímo nebo jen z části: míra trvalosti dosažené změny v rodinách (bez výstupního měření); komplexní pohled systémových aktérů na posun rodin; změna v okruzích reflexe násilného chování a zajištění zdravotní péče. Tyto závěry jsou podepřeny poznatky z individuálních rozhovorů s CS 1 a CS 2 (viz kapitola 2.2), avšak bez systematického výstupního měření nelze potvrdit trvalost dosažených změn.
- Otázky, které zůstávají nezodpovězeny: jak jsou změny vnímány rodinami po 12–24 měsících; jaké faktory přispívají k trvalosti vs. odeznění změny; zda je model přenositelný bez ztráty kvality.

Klíčový závěr k evaluačnímu designu: *Odchylky od plánovaného evaluačního designu jsou zdůvodnitelné a v souladu s principy formativní evaluace, která reaguje na reálné podmínky realizace projektu. Zpráva transparentně popisuje, kde jsou její závěry silnější a kde slabší. Evaluace splnila svůj primární účel – přispěla ke zlepšování projektu za pochodu a věrně odráží, co se v projektu skutečně dělo a proč.*

13.3 Důsledky pro budoucí evaluační design

Zkušenosti z realizace evaluace přinášejí konkrétní poučení pro navazující evaluaci nebo pro evaluační design obdobných projektů:

-
- Fokusní skupiny nahradit strukturovanými skupinovými reflexemi na metodických setkáních CS 2, která jsou již součástí projektového plánu a která lze evaluačně zaměřit bez nutnosti organizovat samostatná setkání.
 - Výstupní dotazníky designovat jako součást každého uzavírání případu, nikoli jako jednorázový sběr na konci projektu – při ukončení spolupráce s každou rodinou by měl být automaticky realizován krátký výstupní dotazník.
 - Hodnocení aktérů formalizovat prostřednictvím krátké roční zpětné vazby začleněné do smlouvy o spolupráci s aktéry (OSPOD, PPP, školy).
 - Follow-up evaluaci zahrnout do plánu jako samostatnou aktivitu s časovým odstupem 12 a 24 měsíců od ukončení přímé práce s rodinou.
 - Teorii změny formulovat ex ante (na začátku projektu), nikoli pouze zpětně – usnadní to zaměření evaluačního designu a identifikaci klíčových měřitelných ukazatelů pro každý stupeň kauzálního řetězce.

14. Závěr

Projekt Nová forma podpory vietnamských rodičů s dětmi prokázal, že kombinace interkulturní asistence a prožitkového mentoringu představuje účinný nástroj pro dosažení změny u rodinných systémů, které jsou tradičním poradenstvím obtížně dostupné. Shrnutí výsledků po evaluačních otázkách: EO 1 (Plnění aktivit a výstupů): Projekt byl realizován v souladu s harmonogramem a ve všech klíčových indikátorech dosáhl nebo překročil plánované cíle. Metodika AA1–AA5 byla vytvořena a ověřena, vzdělávání CS 2 proběhlo ve 4 bězích (plán: 3) a platforma aktérů se rozrostla na dvojnásobek plánovaného počtu. Inovativní prvky (aktivizační přístup, přítomnost mediátora, propojení vzdělávání s praxí) přinesly prokazatelné výsledky tam, kde klasické poradenství selhávalo. EO 2 (Efektivita vzdělávání mentorů): Vzdělávání prokazatelně vedlo k nárůstu mediačních, koučinkových a systémových kompetencí. Tři mentorky dosáhly samostatné koordinace aktivit v Brně; dva mentoři získali supervizní způsobilost. Program se ukázal jako replikovatelný. EO 3 (Posun přístupu rodičů k dětem): Posun je konzistentně doložen ze tří zdrojů — hodnotících dotazníků AA, individuálních rozhovorů a kazuistik. Nejsilnější změna nastala v oblasti partnerské komunikace a uvědomění si smyslu sdíleného času. Hodnocení systémových aktérů (OSPOD, PPP, školy) je pozitivní a zachyceno v dokumentaci spolupráce a individuálních rozhovorech. EO 4 (Zájem o mentorskou činnost): Projekt přitahoval nové zájemce bez aktivního náboru. 170 % plnění indikátoru CS 2 a přetrvávající zájem svědčí o vysoké vnímané hodnotě programu. Model sedmi režimů profesního rozvoje byl mentory hodnocen jako atraktivní a flexibilní. Klíčovým inovativním přínosem je aktivizační přístup – zprostředkování pozitivního společného prožitku jako katalyzátoru motivační změny rodiče.

Projekt výrazně překročil plánované indikátory ve všech sledovaných oblastech. Vytvořená metodika AA1–AA5 je replikovatelným nástrojem volně dostupným pro další organizace pracující s migrantskými rodinami.

Evaluační data zaznamenala posun v rodičovském sebepojetí, prohloubení vzájemného poznání rodiče a dítěte, posílení kompetencí pro domácí přípravu do školy a v řadě případů zlomové okamžiky zásadně měnící rodinnou dynamiku.

Identifikované bariéry – kulturní specifika vietnamských výchovných vzorů, jazykové bariéry, extrémní pracovní vytíženost CS 1 a kapacitní limity systému – jsou reálnými výzvami přesahujícími

možnosti jednoho projektu. Projekt ukázal cesty k jejich překonávání a formuloval konkrétní doporučení.

Výsledky projektu jsou relevantní nejen pro vietnamskou komunitu, ale představují přenositelný model pro práci s dalšími migrantskými komunitami v České republice.
